

Sygn. akt VII U 248/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożenna Zalewska

Protokolant: stażysta Barbara Zielazna

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2014 r. w Gdańsku

sprawy J. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z udziałem zainteresowanej Spółdzielni (...) w G. i K. K.

o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania spółdzielni na członka zarządu

na skutek odwołania J. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 16 grudnia 2013 r. nr (...) KRS (...)

1. oddała odwołanie,

2. zasądza od ubezpieczonego J. L. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 07 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, iż ubezpieczony J. L. jako członek zarządu Spółdzielni (...) w G., na skutek nie wykonania przez spółkę obowiązku opłacania należności składkowych, jest odpowiedzialny za zaległości spółki z tytułu nie opłaconych składek na łączną kwotę 56.586,07 – w tym na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od lutego 2010 r. do maja 2011 r. w kwocie 42.696,82 zł, w tym:

należność główna – 31.288,82 zł

odsetki za zwłokę według stanu na dzień wydania decyzji – 11.408 zł

- ubezpieczenie zdrowotne za okres od lutego 2010 r. do maja 2011 r. w kwocie 11.614,08 zł, w tym:

należność główna – 8.506,08 zł

odsetki za zwłokę według stanu na dzień wydania decyzji – 3.108 zł

- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres lutego 2010 r. oraz od maja 2010 r. do maja 2011 r. w kwocie 1.472,47 zł, w tym:

należność główna – 1.090,47 zł

odsetki za zwłokę według stanu na dzień wydania decyzji – 382 zł

powiększone dodatkowo o koszty upomnienia w kwocie 642,40 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 160,50 zł

wzywając ubezpieczonego do uregulowania w/w należności w terminie 7 dni od uprawomocnienia się decyzji (k. 68-69 akt składkowych).

Odwołanie z dnia 13 listopada 2013 r. od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony J. L., wskazując, iż funkcję członka zarządu pełnił do dnia 30 czerwca 2011 r., składając rezygnację na walnym zgromadzeniu członków z powodu stale pogarszającej się kondycji finansowej spółdzielni oraz braku perspektyw wyjścia z kryzysu. Nie był on etatowym pracownikiem spółdzielni, nie pobierał wynagrodzenia; nie zajmował się kontraktami pracowników, zagadnieniami kadrowymi, nie podejmował decyzji finansowych, nie posiadał dostępu do rachunków bankowych – bowiem wszystkie decyzje związane z działalnością biznesową podejmował K. K. jako prezes zarządu. Podał, iż w 2012 r. podjęto uchwałę o ogłoszeniu upadłości. Nie posiada on również wiedzy na temat majątku spółdzielni (k. 2 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 30 stycznia 2014 r. na odwołanie pozwany organ ubezpieczeniowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji (k. 5-7 akt sprawy).

Postanowieniem z dnia 25 marca 2014 r. Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹¹ § 1 i 2 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego Spółdzielnię (...) w G. oraz K. K., bowiem prawa i obowiązki w/w zależą od rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy (k. 9 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Spółdzielnia (...) w likwidacji z siedzibą w G. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 29 grudnia 2005 r. pod numerem KRS (...).

Prowadziła ona działalność gospodarczą w zakresie m.in. budownictwa, handlu hurtowego i komisowego z wyłączeniem handlu samochodami i motocyklami, obsługi nieruchomości, edukacji oraz działalności związanej z kulturą, rekreacją i sportem.

Spółdzielnia nadal widnieje w rejestrze i nie została z niego wykreślona. W dniu 20 marca 2012 r. walne zgromadzenie członków spółdzielni podjęło uchwałę o postawieniu płatnika w stan likwidacji w związku z brakiem perspektyw na wyjście z zapaści finansowej oraz brakiem środków finansowych na ogłoszenie upadłości.

Wnioskodawca J. L. widnieje w składzie rady nadzorczej spółdzielni.

okoliczności bezsporne, vide: odpis pełny z KRS spółki – k. 4-6 akt składkowych, pismo procesowe ubezpieczonego z dnia 30 lipca 2014 r. – k. 32-33 akt sprawy, zeznania zainteresowanego K. K. – protokół skrócony k. 46 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 48 akt sprawy

W okresie od dnia 25 maja 2006 r. do dnia 30 czerwca 2011 r. członkiem zarządu Spółdzielni (...) w G. był wnioskodawca J. L., będąc wiceprezesem zarządu.

Rezygnację z funkcji członka zarządu ubezpieczony złożył w dniu 30 czerwca 2011 r. w ramach walnego zgromadzenia członków spółdzielni.

Zainteresowany K. K. był członkiem zarządu płatnika w okresie od dnia 05 lipca 2005 r. do dnia 20 marca 2012 r., zaś J. K. był członkiem zarządu spółdzielni od dnia 30 czerwca 2011 r. do dnia 30 października 2011 r.

dowód: notatka pozwanego z akt rejestrowych płatnika z dnia 18 lipca 2014 r. – k. 31 akt składkowych, rezygnacja J. K. z funkcji członka zarządu płatnika z dnia 30 października 2011 r. – k. 60 akt składkowych, świadectwo pracy J. K. z dnia 02 listopada 2011 r. – k. 58-59 akt składkowych, zeznania zainteresowanego ubezpieczonego i K. K. – protokół skrócony k. 45-47 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 48 akt sprawy

Ubezpieczony etatowym pracownikiem spółdzielni, nie pobierał wynagrodzenia. Nie zajmował się kontraktami pracowników, zagadnieniami kadrowymi, nie podejmował decyzji finansowych, nie posiadał dostępu do rachunków bankowych – bowiem wszystkie decyzje związane z działalnością biznesową podejmował K. K. jako prezes zarządu

dowód: pismo J. K. z dnia 22 kwietnia 2013 r. – k. 24 akt składkowych

Spółdzielnia (...) w G., będąc płatnikiem składek z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, nie dopełniła powyższego obowiązku w zakresie odprowadzania składek za pracowników za sporny okres.

okoliczność bezsporna, vide: zeznania zainteresowanego K. K. – protokół skrócony k. 46 akt sprawy, protokół elektroniczny k. 48 akt sprawy

Postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Naczelnika I Urzędu Skarbowego w G. zostało w dniu 12 marca 2013 r. umorzone wobec ustalenia, iż pod adresem G., ul. (...) spółdzielnia prowadziła działalność wyłącznie od lutego do czerwca 2012 r., umowa najmu została przez płatnika wypowiedziana i nie ustalono aktualnego miejsca prowadzenia tejże działalności.

dowód: postanowienie Naczelnika I Urzędu Skarbowego w G. z dnia 12 marca 2013 r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego – k. 1-3 akt składkowych

W kwietniu 2013 r. pozwany organ rentowy wszczął z urzędu postępowanie w zakresie ustalenia osób, które w trybie art. 116 Ordynacji podatkowej odpowiadają za powstałe zobowiązania Spółdzielni (...) w likwidacji w G..

Do członków zarządu – w tym ubezpieczonego, K. K. oraz J. K. – skierowano zawiadomienie o wszczęciu postępowania z jednoczesnym wezwaniem do złożenia oświadczenia odnośnie posiadanego przez spółkę majątku mogącego stanowić zabezpieczenie spłaty zadłużenia z tytułu składek.

Wezwanie – pomimo osobistego odbioru przez ubezpieczonego – pozostało bez odpowiedzi.

dowód: zawiadomienia pozwanego o wszczęciu postępowania z urzędu z dnia 11 kwietnia 2013 r. – k. 8-18 akt składkowych

W ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego pozwany organ zwrócił się o udostępnienie danych lub informacji do Krajowego Rejestru Sądowego, Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

dowód: wnioski o udzielenie informacji – k. 18-21 akt składkowych

Spółdzielnia widnieje Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jako właściciel samochodu ciężarowego marki r. (...) rocznik 2004. Według twierdzenia likwidatora K. K. – samochód powyższy został zbyty, zaś pozyskane w ten sposób środki zostały przeznaczone na zaległe świadczenia pracownicze.

dowód: informacja z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 26 kwietnia 2014 r. – k. 27-28 akt składkowych, oświadczenie K. K. z dnia 02 sierpnia 2013 r. – k. 40 akt składkowych

Płatnik nie widnieje w rejestrze ksiąg wieczystych jako właściciel nieruchomości lub użytkownik wieczysty gruntu.

dowód: informacja z Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 04 czerwca 2014 r. – k. 30 akt składkowych

K. K. – ówczesny członek zarządu płatnika, obecnie jego likwidator – wskazał, iż spółdzielnia nie posiada żadnego majątku trwałego ani ruchomego, środków finansowych, w związku z czym nie jest możliwe jakiegokolwiek zaspokojenie wierzycieli. Rachunki bankowe płatnika zostały zablokowane w IV kwartale 2011 r. przez organ skarbowy.

dowód: pismo zainteresowanego K. K. z dnia 20 kwietnia 2013 r. – k. 26 akt składkowych

Kolejnym pismem z dnia 25 lipca 2014 r. pozwany poinformował skarżącego oraz K. K. i J. K. o zakończeniu postępowania w sprawie oraz możliwości zapoznania się z zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

dowód: pisma pozwanego z dnia 25 lipca 2014 r. – k. 34-39 akt składkowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia z dnia 07 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, iż ubezpieczony J. L. jako członek zarządu Spółdzielni (...) w G., na skutek nie wykonania przez spółkę obowiązku opłacania należności składkowych, jest odpowiedzialny za zaległości spółki z tytułu nie opłaconych składek na łączną kwotę 56.586,07 zł – szczegółowo wskazanych co do czasookresu oraz kwot w treści decyzji.

dowód: decyzja pozwanego o odpowiedzialności ubezpieczonego za zadłużenie składkowe z dnia 07 października 2013 r. – k. 61-62 akt składkowych

Analogiczne decyzje, również datowane na dzień 07 października 2013 r. , pozwany organ rentowy wydał w stosunku do zainteresowanego K. K. oraz J. K..

J. K. odwołał się od w/w decyzji do tut. Sądu – sprawa pod sygn. akt VII U 686/14 pozostaje nie rozstrzygnięta. W związku z udokumentowaniem, iż zrezygnował on skutecznie z funkcji członka zarządu spółdzielni w dniu 30 października 2011 r., organ decyzją z dnia 16 grudnia 2013 r. zmienił decyzję z dnia 07 października 2013 r. dotyczącą J. K. orzekając o jego odpowiedzialności za należności składkowe płatnika wyłącznie za okres od czerwca 2011 r. do września 2011 r.

dowód: decyzja pozwanego o odpowiedzialności zainteresowanego K. K. za zadłużenie składkowe z dnia 07 października 2013 r. – k. 43-44 akt składkowych, decyzja pozwanego o odpowiedzialności zainteresowanego J. K. za zadłużenie składkowe z dnia 07 października 2013 r. – k. 47-48 i 49-52 akt składkowych, informacje Sądu posiadane z urzędu, odwołanie J. K. od decyzji pozwanego – k. 54 akt składkowych, rezygnacja Jerzego Kierznowskiego z funkcji członka zarządu płatnika z dnia 30 października 2011 r. – k. 60 akt składkowych, świadectwo pracy Jerzego Kierznowskiego z dnia 02 listopada 2011 r. – k. 58-59 akt składkowych, decyzja pozwanego o odpowiedzialności zainteresowanego K. K. za zadłużenie składkowe z dnia 16 grudnia 2013 r. – k. 61-62 akt składkowych

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy oraz w aktach pozwanego organu ubezpieczeniowego, których prawdziwości i rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania – za wyjątkiem treści notatki pozwanego z akt rejestrowych płatnika z dnia 18 lipca 2013 r. (k. 31 akt składkowych) w zakresie czasookresu sprawowania funkcji członka zarządu dłużnika przez J. K., bowiem jak wynika z dokumentów z tychże akt składkowych przedłożonych przez w/w osobę (k. 54 i 58-60 akt składkowych) złożył on skuteczną rezygnację z tejże funkcji w dniu 30 października 2011 r., zatem nie był członkiem zarządu spółdzielni w okresie od dnia 31 października 2011 r. do dnia 20 marca 2012 r.

Stan faktyczny Sąd ustalił także na podstawie zeznań ubezpieczonego J. L. oraz zainteresowanego K. K. w zakresie, w jakim nie były one sprzeczne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, tj. w jakim znajdowały one potwierdzenie w tymże materiale dowodowym.

W szczególności Sąd podkreśla, iż bez znaczenia pozostawały zarzuty sformułowane przez skarżącego (k. 33 i 45 akt sprawy) pod adresem decyzji pozwanego z dnia 16 grudnia 2013 r. (k. 61-62 akt składkowych) – bowiem jak wynika z jej sentencji i uzasadnienia te same decyzji, dotyczy ona wcześniejszej decyzji odnoszącej się do J. K. nie zaś skarżącego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego J. L. nie jest zasadne i jako takie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizując kwestię odpowiedzialności członka zarządu spółki należy przywołać treść art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), zgodnie z którym do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio przepis art. 116 ordynacji. Przywołany art. 116 § 1 stanowi, że za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1) nie wykazał że:

a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości albo wszczęto postępowanie układowe albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło bez jego winy,

2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

W myśl § 2 cytowanego przepisu odpowiedzialność członków zarządu, określona w § 1, obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu. Zgodnie z § 4 przepisu powyższe uregulowanie stosuje się również do byłego członka zarządu.

Wskazać w tym miejscu należy, iż zawarte w treści art. 116 § 1 ordynacji przesłanki odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składkowe spółki

z o.o. wymagają stwierdzenia przez ZUS, że nie nastąpiło dobrowolne wykonanie zobowiązania, co prowadzi do konieczności jego przymusowej realizacji i jednoczesnego ustalenia przez organ ubezpieczeniowy, że przymusowa realizacja zobowiązania podatkowego w stosunku do płatnika składek (spółki) nie daje gwarancji całego wykonania zobowiązania i zachodzi konieczność orzeczenia o odpowiedzialności również osoby trzeciej.

Godzi się również wskazać, iż zgodnie z art. 116a ordynacji za zaległości podatkowe innych osób prawnych niż wymienione w art. 116 odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie organów zarządzających tymi osobami, zaś przepisy art. 116 stosuje się odpowiednio. Podstawę zatem odpowiedzialności za zaległości składkowe płatnika Spółdzielni (...) w G. w likwidacji stanowią przepisy art. 116 w związku z art. 116a ordynacji w związku z art. 35 § 1 i art. 48 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2013 r. poz. 1443 j.t.).

Skoro zaś art. 116a o.p. nie określa przesłanek odpowiedzialności członków organów zarządzających innych osób prawnych, odsyłając do odpowiedniego stosowania w stosunku do tych podmiotów art. 116 o.p., to nie powinno budzić wątpliwości, że w odniesieniu do tych osób powinny być spełnione przesłanki pozytywne ich odpowiedzialności określone w art. 116 o.p. i nie mogą zachodzić przesłanki negatywne określone w art. 116 o.p. zwalniające członków organów zarządzających tych innych osób prawnych z odpowiedzialności za zaległości tychże osób prawnych (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 lutego 2014 r., I FSK 320/13).

Godzi się również podkreślić, że odpowiedzialność członków zarządu spółki kapitałowej z uwagi na swoją szczególną funkcję traktowana jest jako ostateczne zabezpieczenie roszczeń wierzycieli publicznoprawnych przeciwko spółce. Sąd Okręgowy w pełni podziela również stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego zaprezentowane w uzasadnieniu uchwały z dnia 8 grudnia 2008 r., sygn. II FPS 6/08, zgodnie z którym, odpowiedzialność na zasadach zawartych w ordynacji ma odmienny charakter niż odpowiedzialność członków zarządu wprowadzona na gruncie prawa

handlowego. Konstrukcja odpowiedzialności z art. 116 ordynacji nie pozostawia wątpliwości, że wierzyciele nie mają prawa zaspokoić się z majątku członków zarządu w sytuacji, gdy jest to możliwe z majątku spółki. Każdorazowo odpowiedzialność członków zarządu, o której mowa w art. 116 o.p., ma charakter wyjątkowy i znajduje zastosowanie, jeżeli zachodzą wymienione w nim pozytywne przesłanki i brak jest którejkolwiek z okoliczności wyłączających tę odpowiedzialność. Odpowiedzialność ta jest przy tym niezależna od tego, czy zaległości z tytułu składek, których z powodu braku majątku spółki nie można wyegzekwować, powstały z przyczyn zawinionych czy też niezawinionych od członka zarządu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2011 r., II UK 5/11).

Odpowiedzialność członka zarządu wzmacnia powstającą z mocy prawa odpowiedzialność płatnika. Organ ubezpieczeniowy może orzekać i egzekwować odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania z tytułu składek dopiero po wyczerpaniu środków prawnych służących do wykonania świadczenia przez dłużnika. Odpowiedzialność członka zarządu spółki z o.o. – osoby trzeciej – nie ma zatem charakteru odpowiedzialności samodzielnej, lecz jest odpowiedzialnością o charakterze subsydiarnym. Osoba trzecia odpowiada solidarnie ze spółką, niemniej jednak pociągana jest ona do odpowiedzialności dopiero w dalszej kolejności, zastosowane przez ustawodawcę rozwiązanie spełnia bowiem w głównej mierze funkcje gwarancyjne.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy wnioskodawcą, a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscencji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż skarżący decyzję pozwanego organu, zaprzeczając jego twierdzeniom, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla ubezpieczonego ustaleń, winien był w postępowaniu przed Sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W ocenie Sądu Okręgowego skarżący J. L. nie wywiązał się z powyższego obowiązku w sposób umożliwiający uznanie jego twierdzeń i zarzutów za udowodnione.

Wynikające z przytoczonego powyżej art. 116 ordynacji pozytywne przesłanki odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania składkowe to:

1. istnienie zaległości składkowej
2. powstanie zobowiązania składkowego w czasie pełnienia przez daną osobę obowiązków członka zarządu

3. wykazanie bezskuteczności egzekucji przeciwko samej spółce.

Z kolei negatywne przesłanki tejże odpowiedzialności to:

1. wykazanie, iż:

a. we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo

b. niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy

2. nie wykazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budziło wątpliwości w przedmiotowej sprawie i de facto należało to uznać za okoliczności niesporne, iż z jednej strony pozwany organ rentowy wykazał istnienie zaległości składkowych dotyczących okresu sprawowania funkcji członka zarządu przez skarżącego, jak również bezskuteczność egzekucji prowadzonej przeciwko spółce (k. 1-3 akt składkowych). Z kolei – jak podano powyżej – wnioskodawca w żaden sposób nie podjął nawet próby dowodzenia, iż we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy; nie wykazał także mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części – jak zaś wynika z zeznań zainteresowanego K. K. (obecnie likwidatora płatnika), spółdzielnia nie posiada żadnego majątku trwałego ani ruchomego (samochód r. (...), o którym jest mowa w piśmie Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców Ministerstwa Spraw Wewnętrznych został zbyty, zaś pozyskane środki zużyte na wypłaty należności pracowniczych) ani też środków finansowych, w związku z czym nie jest możliwe jakiegokolwiek zaspokojenie wierzycieli. Rachunki bankowe płatnika zostały zablokowane w IV kwartale 2011 r. przez organ skarbowy.

Równocześnie zaś z zeznań ubezpieczonego wynika, iż sygnował on dobrowolnie sprawozdania finansowe – zatem wykonywał obowiązki wynikające z faktu bycia członkiem zarządu spółdzielni, na własne ryzyko i odpowiedzialność. Powoływał się on w ramach zeznań przed Sądem na dokumentację księgową spółdzielni – jednakże w powyższym zakresie nie sformułował żadnych wniosków dowodowych, nie wskazał na miejsce jej przechowywania lub przechowawcę. Przede wszystkim zaś – jak podaje konsekwentnie zarówno w odwołaniu (k. 2 akt sprawy), piśmie procesowym z dnia 30 lipca 2014 r. (k. 33 akt sprawy) oraz zeznaniach (k. 46 akt sprawy) – rezygnował on z funkcji członka zarządu ze względu na sytuację finansową spółdzielni, zatem miał on pełną świadomość złej kondycji finansowej płatnika.

Stwierdzając zatem, że pozwany organ rentowy wykazał okoliczności warunkujące dopuszczalność przeniesienia odpowiedzialności za zaległości spółki na ówczesnego jedynego członka zarządu T. S., przewidziane w przepisie art. 116 ordynacji –

rozważenia wymaga, czy poszczególny wnioskodawca ze swojej strony wykazał przewidziane w tym przepisie okoliczności uwalniające go od subsydiarnej odpowiedzialności za zobowiązania spółki płatnika. Należy bowiem stwierdzić, że do orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o. organ podatkowy /ubezpieczeniowy/ jest obowiązany wykazać jedynie okoliczność pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania podatkowego /z tytułu składek/, które przerodziło się w dochodzoną zaległość podatkową spółki, oraz bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce, zaś ciężar wykazania którejkolwiek okoliczności uwalniającej od odpowiedzialności spoczywa na członku zarządu (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2003 r., SA/Bd 85/03, POP

2003, z. 4, poz. 93; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 30 czerwca 2005r., III SA/Wa 629/04).

Rozważenia natomiast przez Sąd wymagały okoliczności, na które powoływał się ubezpieczony tj. to, iż jako członek zarządu płatnika nie zajmował się kontraktami pracowników, zagadnieniami kadrowymi, nie podejmował decyzji finansowych, nie posiadał dostępu do rachunków bankowych – bowiem wszystkie decyzje związane z działalnością biznesową podejmował K. K. jako prezes zarządu (co postępowanie dowodowe w postaci choćby przesłuchania w/w zainteresowanego potwierdziło).

Sąd Okręgowy – opierając się na bogatym i utrwalonym dorobku judykatury – stoi na stanowisku, iż okoliczności powyższe w żadnej mierze nie wpływają na zakres odpowiedzialności ubezpieczonego jako członka zarządu spółdzielni, w szczególności zaś nie stanowią podstawy do uchylenia się przez niego od obowiązku spłaty należności składkowych dotyczących okresu, w którym pełnił on funkcję członka zarządu.

Charakter prawny funkcji członka zarządu oznacza nie tylko obowiązek wykonywania czynności zarządzających (obowiązek wykonywania powierzonych zadań), oznacza też zwiększony zakres odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności za skutki działań kierowanej spółki, a więc i skutki działań osób w tej spółce zatrudnionych. Ze względu na taki charakter funkcji członka zarządu, nie ma uzasadnienia, aby art. 116 o.p. interpretować wąsko, przyjmując odpowiedzialność członka zarządu za zaległości podatkowe spółki jedynie tylko w takich przypadkach, gdy członek zarządu faktycznie kierował spółką (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 18 marca 2014 r., V SA/Wa 528/13). W uzasadnieniu wyroku wskazano należy w orzecznictwie sądów administracyjnych przyjmując się, że użyte w treści art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej sformułowanie "pełnienie" obowiązków członka zarządu, a nie ich "wykonywanie", oznacza, iż chodzi o zajmowanie stanowiska od momentu powołania do dnia odwołania. skazując na cel przepisu, który konstruuje odpowiedzialność członka zarządu o charakterze odszkodowawczym, podkreśla się, że co do zasady podstawą powstania odpowiedzialności jest sam fakt bycia członkiem zarządu. Przesłanka ta, z racji wykładni systemowej, winna być ustalana w oparciu o obiektywnie istniejące kryteria - spełnienie formalnych warunków "pełnienia funkcji członka zarządu". Pełnienie funkcji członka zarządu jest, bowiem funkcją dobrowolną, wymagającą zgody osoby powołanej na to stanowisko (niemożliwym jest powołanie członka zarządu bez jego wiedzy i zgody - skoro art. 19a z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym - Dz. U. Nr 10, poz. 22, z późn. zm. - wymaga złożenia wzorów podpisów osób upoważnionych do reprezentacji spółki), przy tym członek zarządu może też zrezygnować w każdym czasie ze swojej funkcji (art. 202 § 5 k.s.h. i art. 369 § 6 k.s.h.). Charakter prawny funkcji członka zarządu oznacza nie tylko obowiązek wykonywania czynności zarządzających (obowiązek wykonywania powierzonych zadań), oznacza też zwiększony zakres odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności za skutki działań kierowanej spółki, a więc i skutki działań osób w tej spółce zatrudnionych. Ze względu na taki charakter funkcji członka zarządu, nie ma uzasadnienia, aby art. 116 Ordynacji podatkowej interpretować wąsko, przyjmując odpowiedzialność członka zarządu za zaległości podatkowe spółki jedynie tylko w takich przypadkach, gdy członek zarządu faktycznie kierował spółką (por. wyroki NSA z dnia 8 sierpnia 2010 r. II FSK 336/09 i z dnia 23 listopada 2010 r. I FSK 2082/09 czy też wyrok SN z dnia 14 lutego 2012 r. III UK 24/11).

Regulowana w art. 116 § 2 o.p. odpowiedzialność członka zarządu uzależniona jest od kryterium formalnego, jakim jest pełnienie funkcji członka zarządu. Ordynacja podatkowa nie uzależnia pełnienia tej funkcji od zakresu faktycznie wykonywanych czynności. Pełnienie funkcji członka zarządu jest funkcją dobrowolną, wymagającą zgody osoby powołanej na to stanowisko. Członek zarządu może w każdej chwili bez podawania przyczyn z tej funkcji zrezygnować. Jeżeli godzi się jednak na faktycznie drugoplanową funkcję w spółce, ufając innym osobom w zakresie zajmowania się przez nie sprawami finansowymi, to ponosić musi ryzyko takiego zaufania (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2012 r., III SA/Wa 1945/11). Sąd wywołał, iż w sprawie zdaniem strony "pełnienie obowiązków" wiąże się z faktycznym wykonywaniem tych obowiązków. Strona dowodziła, iż pomimo, że była członkiem zarządu, faktycznie nie pełniła tej funkcji. Nie miała wiedzy na temat sytuacji finansowej i majątkowej Spółki, nie reprezentowała Spółki, ani nie prowadziła jej spraw. Argumentacja ta nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem stoi w sprzeczności z jednolitym nurtem orzecznictwa sądów administracyjnych (por. wyrok

NSA I FSK 305.05, NSA z dnia 8 lipca 2010 r. II FSK 336/09, NSA z dnia 23 listopada 2010 r. I FSK 2082/09, wyrok WSA w Krakowie z dnia 15 lipca 2008 r. I SA/Kr 1249/07, WSA w Gdańsku z 13 sierpnia 2008 r. I SA/Gd 359/08, WSA w Gliwicach z dnia 23 kwietnia 2009, III SA /GL1109/08, WSA z dnia 31 marca 2011 r., III SA/Wa 1971/10). Jak zgodnie przyjmuje się w doktrynie jak i orzecznictwie, uregulowana w art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej odpowiedzialność członka zarządu uzależniona jest od kryterium formalnego, jakim jest pełnienie funkcji członka zarządu. Ordynacja podatkowa nie uzależnia pełnienia tej funkcji od zakresu faktycznie wykonywanych czynności. Należy zauważyć, iż gdyby celem ustawodawcy we wskazanym unormowaniu było wskazywanie na ponoszenie odpowiedzialności przez członka zarządu jedynie faktycznie wykonującego swoje obowiązki w danej spółce, nie użyłby określenia "w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu", a lecz zwrotów na przykład "w czasie faktycznego wykonywania", czy "w czasie wykonywania" obowiązków członka zarządu. Dowodzi tego również wykładnia wewnętrzna systemowa omawianego aktu prawnego. W przypadku bowiem, gdy ustawodawca za celowe uznaje wprowadzenie przesłanek o charakterze faktycznym, warunkującym odpowiedzialność danego podmiotu, wówczas jednoznacznie to określa (np. art. 111 Ordynacji podatkowej).

Prawny status członka zarządu spółki określają umowa spółki i przepisy art. 201-211 k.s.h. W świetle tych unormowań za członka zarządu można uznawać tylko osobę, która w przewidzianym prawem trybie powołana została na tę funkcję i której mandat nie wygaś. Zakwalifikowanie danej osoby jako członka zarządu nie jest natomiast zależne od tego, czy i w jakim zakresie faktycznie spełnia ona swoje obowiązki w spółce. Za członka zarządu nie można też uznawać osoby, której mandat wygaś, a która nadal faktycznie wykonuje obowiązki przynależne członkowi zarządu. Tak też należy rozumieć pojęcie członka zarządu spółki na gruncie art. 116 o.p. (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 23 lutego 2012 r., I SA/Ol 739/11). Powoływanie się przez członka zarządu na okoliczności, iż nie miała wpływu na działanie spółki, a przez to nie miała nic wspólnego z powstaniem zaległości spółki nie może być brane pod uwagę. Organizacja i działalność spółki z o.o. oraz uprawnienia członków zarządu w sprawie dotyczącej odpowiedzialności tychże nie są okolicznością, która w świetle art. 116 o.p. uwalnia członka zarządu od odpowiedzialności (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2012 r., I SA/Kr 1889/11).

Strona pełniąc obowiązki członka zarządu spółki nie może zwolnić się z odpowiedzialności poprzez powołanie się na okoliczność, że sprawami spółki w rzeczywistości zajmowały się inne osoby i że była informowana, iż spółka nie prowadzi działalności (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 16 listopada 2009 r., III SA/Gl 564/09). Godne uwagi są w szczególności wywoły tegoż Sądu, poczynione w ramach uzasadnienia rozstrzygnięcia, a dotyczące wykładni pojęcia „pełnienia” obowiązków członka zarządu (zajmowania stanowiska od powołania do odwołania), a nie ich „wykonywania” – których Sąd w tym miejscu z uwagi na ich obszerność nie przytacza. Podział obowiązków w zarządzie i ich charakter nie mogą zwolnić danej osoby z odpowiedzialności wynikającej z art. 116 w zw. z art. 116a o.p. Przepisy te nie przewidują bowiem takiej sytuacji, stanowiąc jednoznacznie, iż przedmiotowa odpowiedzialność rozciąga się na każdego członka organu zarządzającego (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 26 sierpnia 2008 r., II FSK 842/07).

Co więcej, bierna postawa czynnego członka zarządu nie tylko nie pozwala na uwolnienie się od odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe, ale wręcz przeciwnie - uniemożliwia mu wykazanie jednej z przesłanek uwalniających od odpowiedzialności, o których mowa w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 19 lutego 2007 r., III SA/Wa 2406/06). W ramach uzasadnienia tegoż wyroku wskazano, iż odnośnie powoływanego w skardze rozróżnienia dotyczącego sprawowania funkcji członka zarządu jako: rzeczywistego, czyli czynnego i formalnego, czyli biernego - Sąd stwierdza, że z punktu widzenia odpowiedzialności za długi spółki istotny może być tu jedynie podział dotyczący kompetencji w zakresie decydowania o losach firmy. W tych warunkach członkostwo czynne przypisać należy członkom zarządu, którzy rzeczywiście mogą kształtować stosunki faktyczne i prawne swojej spółki, a więc np. są uprawnieni do samodzielnego składania oświadczeń woli w jej imieniu, zaś członkostwo bierne - tym członkom, którzy nie mają rzeczywistego wpływu na podejmowane decyzje, bowiem funkcję kierowniczą w zarządzie sprawują inne osoby. Natomiast bierna postawa czynnego członka zarządu nie tylko nie pozwala na uwolnienie się od odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe, ale wręcz przeciwnie -

uniemożliwia mu wykazanie jednej z przesłanek uwalniających od odpowiedzialności, o których mowa w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej.

"Pełnić obowiązki" z art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej oznacza otrzymać legitymację do tego, aby realizować wszystkie czynności związane z pełnioną funkcją. Jest to kompetencja do realizowania funkcji członka zarządu przez określony czas. Przepis ten jedynie doprecyzowuje czasowe granice odpowiedzialności członków zarządu, a nie ma na celu ograniczenia zakresu podmiotowego, do tych, którzy faktycznie "pełnili funkcje członka zarządu". Natomiast bierna postawa członka zarządu nie tylko nie pozwala na uwolnienie się przez zarządcę od odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe spółki, ale wręcz przeciwnie uniemożliwia mu wykazanie jednej z przesłanek uwalniającej od odpowiedzialności, o których mowa w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 12 października 2007 r., I SA/Kr 139/06). W ramach rozważań w tej sprawie Sąd stwierdził, iż nie można, z biernej postawy członka zarządu wywodzić zwolnienia z odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Przyjmując, bowiem taką wykładnię tego przepisu osoby powołane do kierowania spółką uniknęłyby odpowiedzialności za zobowiązania spółki tylko, dlatego, że aktywnie nie uczestniczyli w zarządzaniu spółką, czyli de facto unikali sprawowania funkcji, do której zostali powołani.

Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego należało w przedmiotowej sprawie przyjąć, iż ustawodawca w żaden sposób nie różnicuje w art. 116 § 2 o.p. odpowiedzialności członków zarządu, którzy w rzeczywistości zajmują się sprawami spółki i tych, którzy zajmują bierną postawę – powoływanie się zaś na powyższe okoliczności tj. brak możliwości decyzyjnych wnioskodawcy, brak umocowania do podejmowania decyzji związanych z materią kadrową, finansową, doborem kontrahentów, w żaden sposób nie zwalnia ubezpieczonego J. L. z odpowiedzialności za zobowiązania składkowe płatnika.

W świetle całości zgromadzonego w sprawie – w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu, jak i w aktach sprawy – materiału dowodowego w ocenie Sądu Okręgowego brak było wątpliwości odnośnie trafności i słuszności spornej decyzji pozwanego z dnia 07 października 2013 r., obciążającej wnioskodawcę J. L. odpowiedzialnością z tytułu nieopłacenia składek na ubezpieczenie społeczne przez Spółdzielni (...) w likwidacji w G. jako płatnika w okresie pełnienia przez niego jedyne go członka zarządu.

Skarżącego obciążono odpowiedzialnością za zaległości składkowe płatnika w okresie, w którym sprawował funkcję członka zarządu spółki; egzekucja prowadzone przeciwko płatnikowi okazała się bezskuteczna, brak jest majątku spółdzielni, jak również wnioskodawca nie wykazał istnienia żadnej z enumeratywnie wskazanych przesłanek egzoeneracyjnych.

Z tego też tytułu Sąd Okręgowy, działając na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z przytoczonymi przepisami w punkcie I wyroku oddalił odwołanie wnioskodawcy jako niezasadne.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 ust. 1 i 2 w związku z § 3 ust. 1 w związku z § 6 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013 r. poz. 490 z późn. zm.), zgodnie z wnioskiem pozwanego zawartym w odpowiedziach na odwołania (punkt 3 – k. 5 akt sprawy), obciążył ubezpieczonego J. L. jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego ubezpieczonego w wysokości 3.600 zł, zasądzając je w stawce minimalnej, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy, nakład pracy pełnomocnika oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy i dokonania jej rozstrzygnięcia.

W powyższym zakresie, orzekając o kosztach procesu, Sąd Okręgowy miał na uwadze pogląd Sądu Najwyższego, w myśl którego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczącej przeniesienia na członków zarządu spółki zobowiązań spółki za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym powinno być ustalone na podstawie § 6 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), a nie w oparciu o § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 2 pkt 2 tego rozporządzenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r., I UZ 47/11). Jako wartość przedmiotu sporu przyjęto zaś całą należność wynikającą ze spornej decyzji – tj. kwotę 56.586,07 zł – zatem w myśl § 6 pkt 6 w/ w rozporządzenia stawka minimalna pełnomocnika profesjonalnego w przedmiotowej sprawie wynosiła kwotę 3.600 zł, którą Sąd zasądził.

SSO Bożenna Zalewska